

Člověk a jeho svět

Charakteristika předmětu

Předmět člověk a jeho svět zahrnuje obsah tradičních předmětů prvouka, přírodověda a vlastivěda. Časová dotace předmětu je podle ročníků 2 + 2 + 3 + 4 + 4 hodiny týdně.

Předmět vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, **bezpečí** a dalších témat. Uplatňuje pohled do historie i současnosti a směřuje k dovednostem pro praktický život.

Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti a utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami a jevy a se složitějšími ději.

Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, **jeho přednostem i problémům (včetně situací ohrožení)**, vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko budoucnosti.

Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy).

Tento předmět rozvíjí vědomí příslušnosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována, včetně kolektivní obrany. Přibližuje žákům úkoly důležitých politických institucí a orgánů, včetně činnosti armády, a ukazuje možné způsoby zapojení jednotlivců do občanského života.

Při osvojování poznatků a dovedností se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků. Propojení této vzdělávací oblasti s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí ve zvládnutí nových životních situací, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních a režimových návyků.

Žáci si osvojují **bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Uvědomují si odpovědnost za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných.**

Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a poskytování první pomoci. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je důležitá hodnota v životě člověka.

Obsah předmětu člověk a jeho svět je členěn do pěti tematických okruhů:

Místo, kde žijeme

Lidé kolem nás

Lidé a čas

Rozmanitost přírody

Člověk a jeho zdraví

S těmito tematickými okruhy se žáci seznamují v každém ročníku. Postupně se rozšiřuje prostor, který tyto okruhy zahrnuje.

1. ročník Rodina, moje nejbližší okolí
2. ročník Město, místo, kde žijí
3. ročník Město, moje vlast, Česká republika
4. ročník Moje vlast, Česká republika
5. ročník Evropa, svět

Materiální zabezpečení

Výuka probíhá v kmenových učebnách, v projektové učebně, na školní zahradě. K dispozici jsou školní výukové pomůcky, encyklopedie, počítačové programy, audio a video pomůcky. Žáci si získané informace ověřují na vycházkách, výletech a exkurzích.

Strategie pro naplnění klíčových kompetencí v 1. – 3. ročníku

kompetence k učení

- vedeme žáky k samostatnému rozhodování
- motivujeme žáky k zájmu o učení zařazováním her a obměnami pracovního prostředí
- podněcujeme tvořivost žáků zadáváním projektových prací
- ujišťujeme žáky o užitečnosti poznatků, získaných pozorováním

kompetence komunikativní

- učíme žáky logickému sestavení svých myšlenek a názorů
- učíme vést žáky dialog a naslouchat druhým, vedeme žáky k vhodné komunikaci se spolužáky a učiteli
- rozebíráme s žáky obsah textů, učíme je využít vhodných gest a jiných nonverbálních prostředků komunikace
- podporujeme metody skupinového učení
- kompetence sociální a personální
- pomáháme skupinám vytvářet pravidla týmové práce
- sledujeme a pozitivně ovlivňujeme atmosféru práce v týmu
- učíme žáky vzájemně si pomáhat, umět pomoc nabídnout i o ni požádat

kompetence pracovní

- využíváme praktické exkurze k pochopení učiva
- učíme žáky prezentovat výsledky své práce, po dokončení práce vystavujeme

kompetence k řešení problémů

- navozujeme problémové, modelové situace a nabízíme různé způsoby jejich řešení
- směřujeme žáky ke správnému vyhledávání, porovnávání a využití získaných informací
- vedeme žáky k prezentaci zadaných prací

kompetence občanské

- učíme žáky přijímat názor druhého člověka, respektovat jeho osobnost a individuální rozdíly mezi lidmi
- vedeme žáky k aktivní pomoci druhým a netoleranci vůči různým formám násilného chování
- vedeme žáky k respektování a dodržování školního řádu
- umožníme žákům podílet se na společném utváření pravidel chování v třídním kolektivu
- seznamujeme žáky s naší historií a kulturním dědictvím
- vedeme žáky k nutnosti ochrany historických památek a uměleckých děl a odmítání vandalismu
- vedeme žáky k udržování čistoty svého nejbližšího okolí a k třídění odpadů

1. ročník

Rodina, moje nejbližší okolí

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Místo, kde žijeme			
<p><i>Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí</i></p> <p><i>Využívá bezpečná místa pro hru</i></p>	<p>projde bezpečně cestu ze svého bydliště do školy a zpět, uvede možná nebezpečí ve svém nejbližším okolí</p> <p>popíše byt, dětský pokoj, nábytek, spotřebiče</p> <p>uvede příklady her, sportů, sport. oblékání</p> <p>zná okolí školy i prostředí školy</p> <p>vybavuje si pojmy a uvádí příklady orientace v prostoru</p> <p>pohybuje se po dopravním hřišti bezpečně jako chodec</p>	<p>domov</p> <p>okolí domova byt, dětský pokoj nábytek, hračky, spotřebiče hry doma, venku oblékání, sporty</p> <p>škola okolí školy prostředí školy vpravo, vlevo, vpředu, vzadu, před, za školní potřeby</p> <p>přechod pro chodce chování na chodníku dopravní značení</p>	<p>OSV III/a OSV I/a OSV I/b</p>
Lidé kolem nás			
<p><i>rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi</i></p>	<p>označí role prarodičů, rodičů, dětí, vybaví si své širší příbuzenstvo</p> <p>seznámí se s rolemi v rodině a domácími pracemi členů rodiny</p>	<p>rodina</p> <p>nejbližší členové rodiny zaměstnání členů rodiny já - osobnost</p>	<p>MKV I/a</p> <p>OSV II/a OSV II/b OSV IV/a OSV IV/d</p>
<p><i>projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům</i></p>	<p>identifikuje osoby ve svém okolí a popisuje vztahy mezi lidmi</p> <p>reprodukuje zásady správné komunikace v rodině, mezi spolužáky, lidmi z okolí</p> <p>vysvětlí potřebu umění pomoci slabším</p> <p>vyjmenuje pravidla slušného chování</p> <p>spolupodílí se na vytvoření pravidel chování ve třídě</p>	<p>soužití lidí</p> <p>komunikace odlišnosti lidí pomoc slabším vztahy mezi spolužáky</p> <p>chování lidí</p> <p>pravidla slušného chování pravidla chování ve třídě</p>	<p>VDO I/a</p> <p>MKV II/a MKV II/b</p> <p>OSV VII/a OSV VII/c</p>
Lidé a čas			
<p><i>využívá časové údaje při řešení různých situací v denním</i></p>	<p>rozezná roční období, dny, celé hodiny</p> <p>seřadí činnosti podle denního</p>	<p>orientace v čase roční období dny v týdnu</p>	

<i>životě</i>	režimu	celé hodiny, režim dne	
<i>rozlišuje děje v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</i>	rozlišuje dětství, dospělost, stáří naučí se z paměti datum narození	časový řád vývoj jedince generace, narozeniny	
<i>uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka</i>	pamatuje si své jméno, adresu, svůj vývoj, jména a povolání rodičů rozezná minulost a současnost, uvádí příklady sezná se se zvyky a tradicemi	současnost a minulost v našem životě jak to bylo dřív zvyky Vánoce, Velikonoce	OSV II/a
<i>pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích</i>	popíše roční období a v souvislosti s jejich proměnami porovná činnost lidí a život zvířat	počasí roční období	
Rozmanitost přírody			
<i>roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků</i>	vyjmenuje některé přírodniny a roztřídí je podle nápadných určujících znaků uvádí příklady dělení zvířat na domácí, volně žijící a jejich mláďata vybavuje si zásady správné péče o domácí mazlíčky vysvětlí potřebu ohleduplného chování k přírodě naučí se a dodržuje zásady správného třídění odpadu ve třídě zdůvodní nutnost ochrany rostlin a živočichů	rostliny, plody, semena, stromy, keře - doma, v zahradě rostliny, plody, semena, stromy, keře zvířata – doma, u domu domácí mazlíčci, užitková zvířata, volně žijící zvířata v blízkém okolí ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody třídění odpadu ochrana rostlin a živočichů	EMV IV/b
Člověk a jeho zdraví			
<i>uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle</i>	pojmenuje a popíše základní hygienické a zdravotně preventivní návyky naučí se z paměti základní části těla vyjmenuje smysly a jejich funkci v těle uvádí zásady zdravé výživy vybavuje si správná uplatnění	lidské tělo základní části těla, smysly péče o zdraví, zdravá výživa režimy: stravovací, pitný, pohybový stolování, otužování, oblékání	OSV I/a OSV IV/c

	stravovacího a pohybového režimu dodržuje zásady správného stolování		
<i>dodržuje zásady bezpečného chování, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných</i> <i>zvládá řešení problémů, ví, že existují specializovaná pracoviště pro první pomoc i pro řešení osobních problémů („krizové linky“)</i>	vyjmenuje možná nebezpečí při hrách a jiných činnostech <i>rozezná nebezpečí různého charakteru využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času</i> <i>ví, kdy použít čísla tísňového volání – 112, 150, 155, 158</i>	úraz nebezpečí při hrách <i>vhodná a nevhodná místa pro hru</i>	
<i>chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě</i>	nacvičí obezřetné chování při setkání s neznámými jedinci, dokáže odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě	osobní bezpečí odmítání nabízeného kontaktu	OSV VI/a OSV VI/b
<i>uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu</i>	předvede, jak zvládá roli chodce a chování v dopravních prostředcích nacvičí si pohyb na přechodu pro chodce a na chodníku	silniční provoz cesta do školy a zpět chodec, přechod	
<i>reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech</i>	seznáme se s možným ohrožením (požár) a s následným postupem při úniku reaguje na vyhlášení poplachu ve školní budově	situace hromadného ohrožení – ve škole poplach evakuace žáků	

2. ročník

Město, místo, kde žiji

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Místo, kde žijeme			
<i>vyznačí v plánu místo svého bydliště, školy a cestu na určené místo</i>	vyznačí v plánu místo svého bydliště, školy a cestu na určené místo	domov orientace v místě svého bydliště	

	určí důležité orientační body v okolí školy	škola, okolí školy	
<i>pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, městě</i>	uvede příklady změn v nejbližším okolí, městě vyjmenuje části města popíše dominanty města nakreslí jednoduchý plánec místní krajiny	město části města, dominanty místní krajina poloha, začlenění, jednoduchý plánec	
Lidé kolem nás			
<i>rozlišuje blízké příbuzenské vztahy, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi</i>	pojmenuje blízké příbuzenské vztahy popíše role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi vyjadřuje se vlastními slovy o životě rodiny, její funkci	rodina – součást společenství příbuzenské a mezigenerační vztahy život a funkce rodiny narozeniny vítání občánků	OSV VII/a
<i>odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností</i>	přiřazuje názvy k obrázkům nejběžnějších povolání vysvětluje potřebu různých povolání vybaví si rozdíl mezi fyzickou a duševní prací popíše zaměstnání rodičů uvede příklady podniků a firem ve městě	povolání - typická pro naše město fyzická a duševní práce zaměstnání rodičů podniky ve městě, řemesla	
<i>projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem a nedostatkům</i>	umí vyjádřit toleranci k nemocným a handicapovaným lidem popíše a uplatňuje pomoc nemocným a handicapovaným lidem toleruje odlišnosti spolužáků rozpozná různé vlastnosti lidí předvádí a používá zásady vhodné komunikace	soužití lidí ve městě práva a povinnosti občanů města mezilidské vztahy, komunikace pomoc nemocným a handicapovaným vlastnosti lidí	MKV III/b MKV V/b VDO II/b
Lidé a čas			
<i>využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě</i>	naučí se části hodin, minuty umí vyjmenovat měsíce v roce	orientace v čase určení času, ciferník, čtvrt, půl, tři čtvrtě,	

	zná letopočet přihradí měsíce k ročním obdobím	hodiny, minuty časový řád kalendář, měsíce v ročním období, letopočet	
<i>rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</i>	přihradí události ve městě do časových souvislostí	současnost a minulost ve městě	
<i>pojmenuje historické památky, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije</i>	vybaví si historické památky ve městě - interpretuje pověst o místě, kde žije zdůvodní potřebu péče o památky	místní památky péče o památky báje, mýty, pověsti z našeho města založení Kaplice, Pořešína, Louzku aj.	
<i>uplatňuje elementární poznatky o činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí, na příkladech porovnává minulost a současnost</i>	navštíví expozici městského muzea vlastními slovy popíše, jak dříve žili obyvatelé města uvádí příklady kulturního dění ve městě	kulturní události a oslavy ve městě život obyvatel města v minulosti	
Rozmanitost přírody			
<i>pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích</i>	pozoruje a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích nakreslí a popíše stavbu těla rostlin vysvětlí vývoj plodu rostliny seznáme se s pracemi na poli a v zahradnictví rozpozná sad, park, les přiřazuje správně názvy k druhům stromů vysvětlí proměny stromů v jednotlivých ročních obdobích zařazuje správně živočichy do tříd (savci, ptáci, hmyz) definuje stavbu těla savců a ptáků uvádí příklady chování živočichů během roku	rostliny – města a okolí stavba těla rostlin vývoj plodu práce na poli, v zahradnictví sad, park, les druhy stromů proměna stromu v ročních obdobích živočichové ve městě a okolí savci, ptáci, hmyz, ryby, plazi stavba těla savců chování během roku	

	vyjmenuje některé rostliny a živočichy z města a okolí		
<i>roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě</i>	popíše různé životní podmínky v různých lokalitách uvádí příklady možností ochrany přírody zdůvodní potřebu třídění odpadu uvádí příklady ochrany rostlin a živočichů	životní podmínky rybník, les, louka, lom, tekoucí vody ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody třídění odpadu ochrana rostlin a živočichů	EMV IV/a EMV IV/b
<i>provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů</i>	popisuje látky a poznává jejich vlastnosti používá k měření základní jednotky	látky a jejich vlastnosti třídění látek základní jednotky m, kg, l, s	
Člověk a jeho zdraví			
<i>uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle</i>	naučí se z paměti části lidského těla vybavuje si pohlavní rozdíly mezi jedinci vyjmenuje názvy vývojových etap života	lidské tělo části těla (podrobněji) pohlavní rozdíly mezi jedinci názvy vývojových etap života péče o zdraví, zdravá výživa, nemoc	MKV III/b
<i>dodržuje zásady bezpečného chování, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných</i>	uvádí možná nebezpečí při činnostech ve škole, při hrách a sportu nalézá možnosti předcházení úrazům	úraz, nebezpečí při hrách osobní bezpečí bezpečnost na sportovištích, koupališti, kluzišti	
<i>ví o existenci specializovaných pracovišť pro první pomoc i pro řešení osobních problémů</i>	zhodnotí vhodnost míst pro hru a trávení volného času, uvede možná nebezpečí i způsoby, jak jim čelit ví, kdy používat čísla tísňového volání - 112, 150, 155, 158	krizové situace – vhodná a nevhodná místa pro hru	
<i>vnímá dopravní situaci a správně ji vyhodnotí</i>	vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec	jdeme po silnici silniční provoz dopravní prostředky	
<i>chová se obezřetně při setkání s neznámými</i>	pojmenuje jevy šikana, týrání	šikana, týrání, brutalita v médiích	OSV VI/b OSV VIII/b

<i>jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě</i>	vysvětlí nebezpečí návykových látek	návykové látky a zdraví počítače, cigarety, alkohol	OSV III/a
<i>uplatňuje základní pravidla silničního provozu</i>	dokáže se bezpečně pohybovat v městském provozu pozná dopravní značky popíše jízdní kolo a správné vybavení	silniční provoz – ve městě dopravní značky jízdní kolo	
<i>reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech</i>	seznámí se s městským poplachovým systémem	situace hromadného ohrožení – ve městě městský poplachový systém	

3. ročník

Město, moje vlast – Česká republika

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Místo, kde žijeme			
<i>začlenění své město do příslušného kraje a obslužného centra ČR</i>	zařadí město do kraje označí polohu města v krajině přiřazuje minulost a současnost města popíše významné budovy zná dopravní síť ve městě a v okolí definuje zemský povrch a jeho tvary vysvětlí možnosti hospodaření v krajině význam lesnictví označí vodstvo v okolí města uvádí příklady rozšíření rostlin a živočichů v okolí města, správně zařazuje do příslušných tříd a druhů vybere orientační body a linie	město, místní krajina poloha v krajině, minulost a současnost města, významné budovy, dopravní síť okolní krajina zemský povrch a jeho tvary hospodaření v krajině, lesnictví vodstvo v okolí města rozšíření rostlin a živočichů orientační body a linie světové strany regiony ČR Praha naše vlast	VDO III/a

	<p>v krajině použije je k vyznačení v mapce, plánu</p> <p>naučí se světové strany a jejich využití</p> <p>vybavuje si znalosti o hlavním městě, uvádí příklady institucí a památek</p> <p>shrne základní poznatky o naší vlasti</p>	<p>domov, národ</p> <p>základy státního zřízení</p> <p>státní symboly</p> <p>prezident, vláda</p>	
<p><i>rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost</i></p>	<p>uvádí příklady vlivu krajiny na život lidí</p> <p>popíše působení lidí na krajinu a životní prostředí</p> <p>předvede možnou vhodnou činností rozmanitost krajiny</p>	<p>okolní krajina</p> <p>vliv krajiny na život lidí</p> <p>působení lidí na krajinu a životní prostředí</p>	
Lidé kolem nás			
<p><i>odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností</i></p>	<p>shrne možnosti povolání a činnosti lidí</p> <p>nalézá vhodná řešení problémů v mezilidských vztazích a komunikaci</p> <p>vysvětluje potřebu pomoci nemocným a sociálně slabým</p> <p>uvádí příklady různých vlastností lidí</p> <p>seznamuje se s principy demokracie</p>	<p>soužití lidí</p> <p>obchod, firmy, zájmové spolky, církve</p> <p>mezilidské vztahy, komunikace</p> <p>pomoc nemocným, sociálně slabým</p>	<p>MKV II/a</p> <p>MKV II/b</p> <p>VDO II/b</p> <p>VDO II/d</p>
<p><i>projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem a nedostatkům</i></p>	<p>vyjádří vlastními slovy práva dítěte</p> <p>pojmenuje protiprávní jednání</p> <p>zná práva a povinnosti žáků školy</p>	<p>chování lidí</p> <p>vlastnosti lidí</p> <p>principy demokracie</p> <p>právo a spravedlnost</p> <p>práva dítěte</p> <p>protiprávní jednání</p> <p>a korupce</p> <p>práva a povinnosti žáků školy</p>	
Lidé a čas			
<p><i>využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děje v minulosti,</i></p>	<p>používá orientaci v čase a časovou osu</p> <p>reprodukuje dějinné události v časovém sledu</p>	<p>orientace v čase a časový řád</p> <p>čas jako fyzikální veličina</p> <p>dějiny jako časový sled</p>	

<i>přítomnosti a budoucnosti</i>	zařadí událost, děj do časové osy	událostí letopočet, století, tisíciletí, časová osa	
<i>pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije</i>	nalézá změny způsobu života a bydlení pojmenuje státní svátky a významné dny uvádí příklady památek v regionu zdůvodňuje potřebu péče o ně reprodukuje některou pověst z regionu vyjmenuje některé významné rodáky regionu shrne významné události regionu	současnost a minulost v našem životě proměny způsobu života a bydlení státní svátky významné dny regionální památky péče o památky báje, mýty, pověsti minulost kraje významní rodáci, předci, domov, vlast, rodný kraj pověsti regionu	
Rozmanitost přírody			
<i>roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě</i>	definiuje třídění látek, jejich změny a skupenství nalézá vlastnosti látek a porovnává je používá základní jednotky k měření veličin	látky a jejich vlastnosti třídění látek změny látek a skupenství vlastnosti, porovnávání látek měření veličin	
<i>provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů</i>	popíše výskyt, vlastnosti a formy vody vysvětlí koloběh vody, proudění vzduchu shrne význam vody a vzduchu pro život uvede příklady významu půdy pro život pojmenuje rostliny, houby, živočichy nalézá znaky života zdůvodní životní potřeby popíše způsob života, výživu, stavbu těla živočichů	voda a vzduch výskyt vlastnosti a formy vody koloběh vody proudění vzduchu význam pro život půda rostliny, houby, živočichové znaky života životní potřeby způsob života výživa, stavba těla význam ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody	EMV II/a EMV II/b EMV II/c EMV I/a EMV I/b EMV I/c

	<p>zobecní význam hub, rostlin a živočichů</p> <p>nalézá možnosti ochrany rostlin a živočichů</p> <p>vyjmenuje druhy likvidace odpadů</p> <p>pojmenuje živelné pohromy a následky</p> <p>zdůvodní ekologické potřeby</p>	<p>ochrana rostlin a živočichů</p> <p>likvidace odpadů</p> <p>živelné pohromy</p> <p>ekologické potřeby</p>	EMV I/f
Člověk a jeho zdraví			
<p><i>uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle</i></p> <p><i>seznamuje se s tím, že člověk se vyvíjí a mění od narození do dospělosti</i></p> <p><i>Vnímá dopravní situaci a správně ji vyhodnotí</i></p> <p><i>Ohleduplně jedná v prostředcích hromadné přepravy</i></p>	<p>popíše stavbu a funkci lidského těla</p> <p>vysvětlí základy lidské reprodukce</p> <p>vyjádří vlastními slovy funkci rodiny</p> <p><i>Vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako cyklista</i></p> <p><i>Prokazuje na dopravním hřišti bezpečný způsob chování jako cyklista</i></p> <p><i>Předchází rizikovým situacím v dopravě a dopravních prostředcích</i></p>	<p>lidské tělo</p> <p>stavba a funkce</p> <p>základy lidské reprodukce</p> <p>rodičovství</p> <p>funkce rodiny</p> <p><i>cyklista</i></p> <p><i>přilby, chrániče na kole, koloběžce, bruslích</i></p> <p><i>chováním v autobuse</i></p> <p><i>pás a autosedačka v autě</i></p>	
<p><i>projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví</i></p> <p><i>ví o existenci specializovaných pracovišť</i></p>	<p>používá zásady správné péče o zdraví</p> <p>zdůvodní potřebu zdravé výživy</p> <p>uvádí příklady první pomoci, ošetření drobných úrazů a poranění</p> <p><i>v modelové situaci použije správný způsob komunikace s operátorem tísňové linky</i></p>	<p>péče o zdraví, zdravá výživa</p> <p>první pomoc</p> <p>drobné úrazy a poranění</p> <p><i>přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví, čísla tísňového volání, správný</i></p>	

	dokáže použít krizovou linku a nezneužije ji	způsob volání na tísňovou linku	
<i>chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě</i>	vysvětlí nebezpečí návykových látek předvede v různých situacích odmítnutí návykových látek	návykové látky a zdraví odmítání návykových látek	OSV II/b OSV III/b OSV VI/b OSV VIII/c
<i>uplatňuje základní pravidla silničního provozu</i>	používá základní pravidla silničního provozu jako chodec i cyklista	silniční provoz předcházení rizikovým situacím v dopravě a dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky) cyklista, chodec	
<i>reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech</i>	definuje, předvede správné chování při situacích hromadného ohrožení	situace hromadného ohrožení záplavy, bouře, kalamity, vichřice, mrazy, zemětřesení	

Strategie pro naplnění klíčových kompetencí ve 4. – 5. ročníku

kompetence pracovní

- využíváme praktické exkurze k pochopení učiva
- zdůrazňujeme význam jednotlivých profesí uváděním příkladů z praxe
- v rámci projektového vyučování vedeme žáky k získání prvotních informací, realizaci a zhodnocení práce

kompetence komunikativní

- učíme žáky logickému sestavení svých myšlenek a názorů
- vedeme žáky formou prezentace samostatných prací obhájit svůj názor vhodnými argumenty
- vedeme žáky k vhodné komunikaci se spolužáky, učiteli a ostatními dospělými ve škole i mimo ni
- učíme vést žáky dialog a naslouchat druhým
- rozebíráme s žáky obsah textů, učíme je využít vhodných gest a jiných nonverbálních prostředků komunikace
- podporujeme metody skupinového učení a jejich prostřednictvím vedeme žáky ke spolupráci při vyučování

kompetence sociální a personální

- usilujeme, aby žáci prokázali schopnost střídat role ve skupině, pozitivně ovlivňovali kvalitu společné práce
- sledujeme a pozitivně ovlivňujeme atmosféru práce v týmu

kompetence k učení

- vedeme žáky k samostatnému rozhodování a zodpovědnosti za své rozhodnutí
- motivujeme žáky k zájmu o učení zařazováním her a obměnami pracovního prostředí
- podněcujeme tvořivost žáků zadáváním samostatných a projektových prací
- vedeme žáky k využití a aplikaci dříve získaných poznatků v nových souvislostech, v různých oblastech vzdělávání
- ujišťujeme žáky o užitečnosti poznatků, získaných pozorováním a experimentováním z hlediska jejich pozdějšího využití

kompetence k řešení problémů

- zařazujeme komunitní kruh, ve kterém dáváme prostor k vyjádření vlastního názoru
- vedeme žáky k řešení problémů samostatně, ve dvojici, ve skupině a k hledání různých variant řešení a jejich obhajobě
- zařazujeme metodu brainstormingu, párového i skupinového, vycházíme z ústních, tištěných a mediálních zdrojů
- vedeme žáky k prezentaci zadaných prací

kompetence občanské

- učíme žáky přijímat názor druhého člověka, respektovat jeho osobnost a individuální rozdíly mezi lidmi
- vedeme žáky k aktivní pomoci druhým a netoleranci vůči různým formám násilného chování
- vedeme žáky respektování společenských norem a zákonů, ve školních podmínkách vyžadujeme dodržování školního řádu
- umožníme žákům podílet se na společném utváření pravidel chování v třídním kolektivu a učíme žáky svá práva uplatňovat a povinnosti plnit
- seznamujeme žáky s naší historií a kulturním dědictvím
- vedeme žáky k nutnosti ochrany historických památek a uměleckých děl a k odmítání vandalismu
- seznamujeme žáky s globálními problémy životního prostředí a následky konzumního způsobu života

4. ročník

Moje vlast, Česká republika

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Místo, kde žijeme			
<i>určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu</i>	popíše mapu ČR zařadí správně město na mapě a v krajině	Česká republika	VMS II/a VMS II/e
<i>určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu v přírodě</i>	definuje světové strany v přírodě, na mapě předvede orientaci podle orientačních bodů a mapy aplikuje nabyté vědomosti o zásadách bezpečného pohybu v přírodě v praxi	okolní krajina světové strany	

<i>rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli</i>	vysvětlí rozdíl mezi náčrtý, plány a základními typy map používá znalostí o grafice a obsahu map k vyhledávání jednoduchých údajů o naší republice	mapy obecně zeměpisné a tematické obsah, grafika, vysvětlivky	
<i>vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického</i>	pojmenuje regiony ČR vybaví si surovinové zdroje ve vybrané oblasti charakterizuje jednotlivé regiony ČR pojmenuje důležitá hospodářská odvětví ČR vybaví si služby, obchod, kulturu, tradice ve vybraných oblastech ČR zařadí do regionů místa historických událostí	regiony ČR vybrané oblasti ČR surovinové zdroje výroba, služby, obchod	
<i>zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</i>	připraví a předvede projev, ilustraci z návštěvy jiného regionu ČR		MKV I/c
<i>rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</i>	pojmenuje politický systém ČR vysvětlí pojem státní správa a samospráva vyjmenuje symboly státu	naše vlast politický systém ČR státní správa a samospráva	VDO III/a
Lidé kolem nás			
<i>vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, ve městě</i>	řeší problematiku vztahů v kolektivu vytvoří pravidla soužití ve třídě, rodině uvádí příklady podoby a projevu kultury popíše kulturní instituce	soužití lidí mezilidské vztahy a komunikace kultura podoby a projevy kultury	MKV II/c OSV II/a OSV III/a OSV IV/a OSV V/a OSV VII/b OSV VII/c

	vyjádří vlastními slovy pojmy masová kultura a subkultura	kulturní instituce masová kultura, subkultura	
<i>rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky</i>	zdůvodní své chování a názory při činnostech připustí svůj omyl nalézá se spolužáky společný postup a řešení problému používá znalosti o vlastnostech a chování spolužáků při řešení úkolů	chování lidí	
<i>rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy</i>	vysvětlí právní ochranu občanů a jejich majetku, soukromého vlastnictví a duševních hodnot aplikuje nabyté vědomosti v běžném životě tzn. pozná porušení základních lidských práv či demokratických principů	právo a spravedlnost protiprávní jednání a korupce právní ochrana občanů a jejich majetku včetně nároku na reklamaci , soukromého vlastnictví, duševních, hodnot vlastnictví soukromé, veřejné, osobní, společné, hmotný a nehmotný majetek	VDO II/b VDO II/c VDO IV/c MKV V/d
<i>rozlišuje základní formy vlastnictví, používá peníze v běžných situacích</i> <i>orientuje se v problematice peněz a cen</i> <i>odpovědně spravuje osobní rozpočet</i>	vyjmenuje základní formy vlastnictví odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy	vlastnictví peníze rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti hotovostní a bezhotovostní forma peněz způsoby placení banka jako správce peněz úspory, půjčky	
<i>poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí města</i>	identifikuje změny a problémy životního prostředí v okolí připraví možnosti řešení zlepšení životního prostředí		
Lidé a čas			
<i>pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy</i>	používá časové údaje přiřazuje děje a jevy do časových souvislostí	současnost a minulost v našem životě	

<p><i>využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek</i></p>	<p>nalézá informace v institucích, knihovnách, galeriích, muzeích</p> <p>vysvětlí význam ochrany přírody</p> <p>zdůvodní potřebu ochrany nemovitých i movitých kulturních památek</p>		
<p><i>rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifík</i></p>	<p>seznámí se s vývojem člověka v pravěku</p> <p>nalézá první známky osídlení v ČR a regionu</p> <p>vyjádří vlastními slovy pojmy křesťanství a slovanství reprodukuje příchod slovanských věrozvěstů</p> <p>vyjádří vlastními slovy význam Cyrila a Metoděje</p> <p>shrne význam sv. Václava a Karla IV. pro náš národ</p> <p>popíše dobu husitskou, významné události a osobnosti</p> <p>uspořádá časově a vysvětlí události novověku</p> <p>vybaví si osobnost TGM a jeho význam pro naši vlast</p>	<p>pravěk lovci mamutů</p> <p>středověk</p> <p>křesťanství, slovanství Cyril a Metoděj, sv. Václav Karel IV. husitství</p> <p>novověk</p> <p>19.stol.(okolnosti oslav Svátku práce) TGM, Československo</p> <p>války v Evropě konec II. svět. války</p> <p>revoluce 1989, vznik ČR</p>	
<p><i>srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifík</i></p>	<p>nalézá ukázky způsobu života práce předků v minulosti na našem území</p> <p>zařazuje je do časových souvislostí</p>		
<p><i>objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů</i></p>	<p>zdůvodní zařazení státních svátků a významných dnů ČR v kalendáři</p> <p>přiřazuje jednotlivé dny a události</p>	<p>státní svátky a významné dny</p> <p>1. leden Velikonoce 1. květen, 8. květen 5. červenec, 6. červenec 28. září, 28. říjen</p>	<p>MKV I/c</p>

		17. listopad Vánoce	
Rozmanitost přírody			
<i>zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí</i>	definuje hospodářsky významné horniny a nerosty přirazuje je do jednotlivých regionů vysvětlí proces zvětrávání popíše vznik půdy a její význam	nerosty, horniny a půda hospodářsky významné horniny a nerosty, zvětrávání, vznik půdy a její význam	
<i>založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu</i>	předvede jednoduchý pokus připraví zdůvodní postup vysvětlí výsledky pokusu		
Člověk a svět zdraví			
<i>využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života</i>	popíše vývoj jedince shrne životní potřeby a projevy používá znalosti o lidském těle ke zdravému způsobu života	lidské tělo životní potřeby a projevy vývoj jedince	OSV II/a OSV II/b
<i>uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulující mimořádné události</i> <i>osvojuje si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích</i> <i>uvede základní ochranné prvky v silniční dopravě v roli chodce a cyklisty</i> <i>charakterizuje ohleduplné jednání</i>	definuje krizové situace nalézá způsoby vyhnout se těmto situacím a řešení těchto stavů uvádí příklady brutality a násilí v médiích vyjmenuje služby odborné pomoci charakterizuje na příkladech rozdíly mezi drobným, závažným a život ohrožujícím zraněním cíleně je používá uplatňuje je při akcích školy	osobní bezpečí krizové situace (šikana, týrání, sexuální zneužívání) brutalita a násilí v médiích služby odborné pomoci dopravní výchova značky vycházka výlet	OSV I/b OSV III/a OSV IV/a OSV IV/c OSV IV/d

<i>v prostředcích hromadné přepravy</i>			
<i>vyhodnotí nebezpečná místa v silničním provozu a v hromadné dopravě</i>	Určuje vhodný způsob bezpečného chování		
<i>předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek</i>	pojmenuje návykové látky vysvětlí nebezpečí hracích automatů, počítačů, drog předvede jednoduché způsoby odmítnutí návykových látek	návykové látky a zdraví hrací automaty, počítače, drogy označování nebezpečných látek	
<i>ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc</i>	vysvětlí pojem nemoc, úraz, poranění předvede a popíše poskytnutí první pomoci uvádí příklady možného předcházení úrazům	péče o zdraví nemoc, drobné úrazy a poranění první pomoc úrazová zábrana	

5. ročník

Evropa, svět

Očekávané výstupy z RVP	Školní výstupy	Učivo	Průřezová témata
Místo, kde žijeme			
<i>rolišuje mezi náčrt, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli</i>	definuje zemský povrch označí vodstvo používá mapy a globus nalézá údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí v mapách vybírám informace v encyklopediích	krajina zemský povrch, vodstvo mapy čtení v mapách čtení v encyklopediích	
<i>zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</i>	identifikuje kontinenty uvádí příklady zemí Evropy vyjmenuje země EU vysvětlí význam EU používá své zkušenosti z vlastních cest a zprostředkuje je ostatním porovná život lidí a přírodu v jiných zemích a u nás	Evropa a svět Kontinenty Evropa EU cestování	VMS II/d VMS II/g MKV III/a MKV III/d MKV IV/d

<i>chápe význam armády ČR</i>	vysvětlí nutnost obrany státu	Armáda ČR	
<i>rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky</i>	nalézá příčiny nesnášenlivosti mezi lidmi ve světě vybírá významné sociální problémy vyjádří vlastními slovy problémy konzumní společnosti připraví dokument o globálních problémech přírodního prostředí popíše výraz a účel „společný evropský dům „	základní globální problémy nesnášenlivost mezi lidmi významné sociální problémy problémy konzumní společnosti globální problémy přírodního prostředí soužití lidí, společný „evropský dům“	VDO IV/b VDO IV c MKV II/c EMV I/d EMV II/b EMV III/a EMV III/b EMV III/c EMV III/d
<i>rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy</i> <i>uvede základní ochranné prvky v silniční dopravě v roli chodce a cyklisty</i> <i>vyhodnotí nebezpečná místa v silničním provozu a v hromadné dopravě</i>	definuje pojem základní lidská práva vysvětlí podstatu právní ochrany občanů, majetku, a soukromého vlastnictví nalézá případy porušování lidských práv ve světě <i>cíleně je používá</i> <i>určuje vhodný způsob bezpečného chování</i>	právo a spravedlnost základní lidská práva právní ochrana občanů, majetku a soukromého vlastnictví, duševních hodnot <i>dopravní výchova dopravní hřiště dopravní značky dopravní testy</i> <i>neznámá místa</i>	MKV V/d OSV X/a OSV XI/a OSV XI/b
Lidé kolem nás			
<i>rozlišuje základní formy vlastnictví, používá peníze v běžných situacích</i>	pojmenuje formy vlastnictví používá peníze v běžných situacích, zná význam oběživa	vlastnictví soukromé, veřejné osobní, společné	
<i>pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahu mezi ději a mezi jevy</i>	reprodukuje vznik EU označí hranice států popíše vývoj a minulost Země uvádí příklady ze současného dění a stavu na Zemi aplikuje znalosti o minulosti a současnosti na nalézání možných	Evropa vznik EU hranice států Země minulost současnost	VMS I/a VMS I/b VMS I/c VMS I/d VMS II/b VMS II/c VMS III/d VMS III/f

	vizí budoucnosti Země, předvede a zdůvodní je	budoucnost	
<i>využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek</i>	používá všechny dostupné instituce a informační zdroje k získání informací sloužících k pochopení minulosti vybírání informace v encyklopediích o Evropě	práce s encyklopedií evropská NEJ	MKV III/d VMS I/c
Rozmanitost přírody			
<i>objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka</i>	definuje vybrané látky a jejich vlastnosti předvádí a používá měření veličin s využitím základních jednotek v praxi prozkoumá propojenost prvků živé a neživé přírody vysvětlí princip rovnováhy přírody nalézá souvislost mezi konáním člověka a vzhledem přírody	látky a jejich vlastnosti měření veličin s praktickým užíváním základních jednotek	EMV IV/b EMV IV/c
<i>vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období</i>	definuje pojem Země, vesmír, planeta, hvězda zařadí Zemi do sluneční soustavy a naučí se planety naší soustavy vysvětlí princip střídání dne a noci, ročních období	vesmír a Země sluneční soustava den a noc roční období	
<i>zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí</i>	uvádí příklady hospodářsky významných hornin a nerostů shrne význam rostlin, hub, živočichů pro člověka nalézá vztahy mezi organismy, zdůvodní je	nerosty, horniny a půda některé hospodářsky významné horniny a nerosty rostliny, houby, živočichové význam v přírodě a pro člověka	EMV I/a EMV I/b EMV I/c EMV I/d EMV I/e EMV I/f EMV II/g
<i>porovná na základě pozorování základní projevy života na konkrétních</i>	vybavuje si rozmanitost podmínek života na Zemi, uvádí příklady	životní podmínky rozmanitost podmínek života na Zemi	EMV II/a EMV II/b EMV II/c EMV II/d

<p><i>organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu jednoduché klíče a atlasy</i></p>	<p>vysvětlí význam ovzduší, vodstva, půd, rostlin a živočichů na Zemi</p> <p>charakterizuje podnebí a počasí</p> <p>shrne význam rovnováhy v přírodě</p> <p>porovná vzájemné vztahy mezi organismy</p> <p>vyjmenuje základní společenstva a uvádí příklady</p> <p>používá jednoduché klíče a atlasy</p>	<p>význam ovzduší, vodstva, půd, rostlinstva a živočišstva na Zemi podnebí a počasí</p> <p>rovnováha v přírodě</p> <p>význam vzájemné vztahy mezi organismy</p> <p>základní společenstva</p>	<p>EMV II/e</p>
<p><i>zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat</i></p>	<p>vyjádří vlastními slovy odpovědnost lidí za stav přírody a životního prostředí</p> <p>vybírá možnosti ochrany a tvorby životního prostředí</p> <p>nalézá činnosti člověka, které vedou k ochraně rostlin a živočichů v Evropě i ve světě</p> <p>zdůvodní potřebu likvidace odpadu</p> <p>uvede příklady živelných pohrom a jejich následků</p> <p>vysvětlí nebezpečí ekologických katastrof</p> <p>stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí. V modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit.</p>	<p>ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody</p> <p>odpovědnost lidí ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů</p> <p>likvidace odpadů živelné pohromy ekologické katastrofy</p> <p>mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén), požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru), integrovaný záchranný systém</p>	<p>EMV IV/b EMV IV/e</p>
Člověk a jeho zdraví			
<p><i>využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých</i></p>	<p>popíše základní funkce lidských orgánů, orgánových soustav</p> <p>aplikuje znalosti ve vlastním zdravém způsobu života</p>	<p>lidské tělo</p>	<p>OSV II/b OSV III/b OSV IV/b OSV IV/c</p>

<i>orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života</i>			
<i>rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození</i>	uspořádá vývoj lidského jedince od početí, narození do stáří	lidské tělo	
<i>účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob</i>	definiuje denní, pitný a pohybový režim uvádí příklady zdravé stravy popíše osobní, intimní a duševní hygienu vyjmenuje možné rizikové faktory stresu vysvětlí možnosti předcházení či řešení tohoto stavu popíše nebezpečí reklamních vlivů připraví svůj denní režim s podporou zdravého způsobu života - čas pro učení, práci, zábavu, odpočinek	péče o zdraví, zdravá výživa režimy denní, pitný, pohybový zdravá strava hygiena osobní, intimní, duševní stres – rizika reklamní vlivy	OSV III/b OSV IV/b OSV IV/c OSV IV/d MDV I/a
<i>uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulující mimořádné události, včetně chování při mimořádných událostech</i>	pojmenuje katastrofy ve světě definiuje, předvede správné chování při situacích hromadného ohrožení stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí, v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit, rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času v modelové situaci určí život ohrožující zranění	situace hromadného ohrožení katastrofy ve světě	
<i>předvede</i>	popíše možná nebezpečí podání	návykové látky a zdraví	OSV XI/a

<p><i>v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek</i></p>	<p>návykových látek a ohrožení zdraví ve světě předvede modelové situace odmítnutí</p>	<p>nástrahy ve světě návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií označování nebezpečných látek</p>	<p>OSV XI/b OSV XI/d</p>
<p><i>uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou</i></p> <p><i>předchází úrazům, ohrožení zdraví a vzniku nemoci bezpečně komunikuje prostřednictvím elektronických médií</i></p>	<p>používá a zná zásady bezpečného chování v rizikovém prostředí</p> <p>definuje krizové situace vybírání způsoby vyhnouti se jim, případně řešení těchto stavů</p> <p>popíše nebezpečí brutality a násilí v médiích</p> <p>vysvětlí význam služeb odborné pomoci</p>	<p>osobní bezpečí</p> <p>bezpečné chování v rizikovém prostředí krizové situace (šikana, týrání, sexuální zneužívání)</p> <p>brutalita a jiné formy násilí v médiích</p> <p>služby odborné pomoci</p>	
<p><i>uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku</i></p> <p><i>dochází k poznání, že zdraví je důležitá hodnota v životě člověka</i></p>	<p>vyjmenuje biologické a psychické změny v dospívání</p> <p>zdůvodní nutnost vhodného chování vůči druhému pohlaví</p> <p>vysvětlí etickou stránku sexuality, bezpečnost sexuálního chování</p> <p>seznámí se s HIV/AIDS a možným přenosem</p>	<p>základy sexuální výchovy</p> <p>biologické a psychické změny v dospívání</p> <p>etická stránka sexuality HIV/AIDS (cesty přenosu)</p>	<p>OSV VIII/b OSV VIII/g</p>